

Basisniveau bestuurlijke aanpak van mensenhandel

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij de integrale aanpak van mensenhandel. Een gemeente staat voortdurend met verschillende ketenpartners in contact en kan bestuurlijke middelen inzetten om mensenhandel aan te pakken. Het basisniveau bestuurlijke aanpak van mensenhandel is in samenwerking met een groot aantal partners opgesteld en dient als referentiekader en handelingsperspectief voor gemeenten om hun rol binnen de bestuurlijke aanpak van mensenhandel (verder) in te vullen. De achterliggende vraag is hierbij: 'Wat is minimaal nodig om mensenhandel vanuit het bestuur effectief aan te kunnen pakken?'

WAT IS MENSENHANDEL?

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon, met gebruik van dwang (in brede zin) en met het doel die persoon uit te buiten. De (beoogde) uitbuiting is de kern van mensenhandel¹. Mensenhandel kan in meerdere categorieën worden onderverdeeld: seksuele uitbuiting en uitbuiting buiten de seksindustrie, waaronder arbeidsuitbuiting, gedwongen bedelarij en criminele uitbuiting vallen. Het basisniveau heeft betrekking op alle vormen van mensenhandel.

Een gemeente voldoet aan het basisniveau bestuurlijke aanpak van mensenhandel indien de gemeente:

1. werkt aan actieve signalering van mensenhandel.

Mensenhandel kan in elke gemeente in Nederland voorkomen. Medewerkers van gemeenten kunnen daarom op allerlei manieren en momenten in aanraking komen met signalen van mensenhandel. Dit geldt onder andere voor balie medewerkers van burgerzaken, bestuurlijke toezichthouders en inspectie-medewerkers van de GGD.

Signalen kunnen niet alleen direct in contact met mogelijke slachtoffers worden opgepikt, maar ook door contact met mogelijke facilitators, bijvoorbeeld huisjesmelkers die voorzien in slechte en brandgevaarlijke woonruimten ten behoeve van arbeidsmigranten en dubieuze ondernemingen. Het is dan ook allereerst van belang dat medewerkers signalen van mensenhandel leren herkennen en weten waar ze met deze signalen terecht kunnen. Bewustwordingsbijeenkomsten en gebruik van

de praktische handleidingen voor het signaleren van mensenhandel dragen hieraan bij.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) heeft naast de praktische handleidingen, ook signaalkaarten mensenhandel voor gemeentelijk baliepersoneel en andere hulpmiddelen beschikbaar op hun website. Dit materiaal is gericht op zowel arbeidsuitbuiting als seksuele uitbuiting. Ook organiseren meerdere organisaties bijeenkomsten om gemeentebtenaren bekend te maken met het begrip mensenhandel en de bejegening van slachtoffers.

Naast bewustwording onder medewerkers is het van belang dat aandacht gaat naar het actief zoeken naar signalen van mogelijke seksuele uitbuiting en arbeidsuitbuiting, enerzijds door bijvoorbeeld reguliere bestuurlijke controles bij prostitutiebedrijven en bij vergunningplichtige bouwactiviteiten en anderzijds bij informatie gestuurde controles op risicolocaties, bijvoorbeeld bij massagesalons, illegale bordelen en in de horeca of (land)bouw.

2. een functionaris heeft die optreedt als contactpersoon binnen de gemeente, bekend is met de bestuurlijke mogelijkheden om op te treden tegen mensenhandel en bekend is met de instanties waar slachtoffers mensenhandel terecht kunnen.

Signalering alleen volstaat niet voor een effectieve aanpak van mensenhandel. Noodzakelijk is ook om zelf actie te ondernemen en de signalen door te zetten naar de relevante autoriteiten. Daarom is het naast algemene bewustwording onder medewerkers van gemeenten van belang dat binnen een gemeente ten minste één medewerker bekend is met de bestuurlijke mogelijkheden om barrières tegen mensenhandel op te werpen en de juiste manier om signalen door te geven aan de relevante

partners. Deze medewerker fungeert als aanspreekpunt voor andere medewerkers van een gemeente wanneer zij tijdens hun werkzaamheden in aanraking komen met (mogelijke slachtoffers van) mensenhandel. De functionaris handelt in lijn met het Nationaal Verwijsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel (NVM) en de ketenaanpak mensenhandel. Daarnaast onderhoudt de functionaris contact met het team binnen de politie-eenheid dat zich bezighoudt met mensenhandel, de partners die een verantwoordelijkheid hebben bij de bescherming van slachtoffers en de RIEC accounthouder mensenhandel.

3. gemeentelijk beleid en lokale regelgeving heeft dat de aanpak van mensenhandel ondersteunt. Beleid gericht op prostitutie, met daarbij aandacht voor voorlichting en hulpverlening aan prostituees en de aanpak van seksuele uitbuiting, is hier een onderdeel van.

Beleid gericht op mensenhandel vormt een belangrijke basis voor de aanpak van mensenhandel vanuit gemeenten. Hierbinnen kan bijvoorbeeld de actieve signalering van de verschillende vormen van mensenhandel worden verankerd. Mensenhandelbeleid kan apart worden geformuleerd of kan worden meegenomen binnen andere beleidsonderwerpen. Ontwikkeling van beleid kan bovendien niet alleen lokaal, maar ook regionaal plaatsvinden. Hierdoor worden lokale initiatieven versterkt en waterbedeften voorkomen.

De inwerkingtreding van de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche is aanleiding voor gemeenten om opnieuw een aantal keuzes te maken ten aanzien van het lokaal prostitutiebeleid. Dit kan inhouden:

- het bepalen van het maximaal aantal vergunningen dat wordt afgegeven voor seksbedrijven,
- het stellen van nadere regels aan de voor in hun gemeente werkzame prostituees, of bijvoorbeeld een nulloptie voor prostitutiebedrijven.

De Model-APV van de VNG kan gemeenten hierbij helpen. In alle gevallen zal aandacht worden geschonken aan het tegengaan van seksuele uitbuiting. Voorlichting en hulpverlening aan prostituees is een belangrijk onderdeel van het tegengaan van mensenhandel, omdat toegankelijkheid van hulpverlening het contact met mogelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting verbetert. Dit geldt onder andere voor uitstapprogramma's voor prostituees (lokaal of regionaal) en ook voor het bredere jeugdzorgaanbod voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel dat door organisaties voor jeugd en opvoedhulp wordt verleend.

MEER INFORMATIE

De Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) kunnen de gemeente ondersteunen en adviseren in de bestuurlijke aanpak van mensenhandel:

www.riec.nl/thema/mensenhandel

De wegwijzer mensenhandel maakt onderdeel uit van het Nationaal Verwijsmechanisme voor slachtoffers Mensenhandel, een project van de Ministeries van Veiligheid en Justitie, Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Sociale Zaken en Werkgelegenheid: www.wegwijzermensenhandel.nl.

Voor meer informatie over mensenhandel en producten ter ondersteuning van het bereiken van het basisniveau bestuurlijke aanpak van mensenhandel:

- **CCV Toolbox mensenhandel**
www.hetccv.nl/dossiers/Mensenhandel/menutoolbox/index
- **CCV Toolbox arbeidsuitbuiting**
www.hetccv.nl/dossiers/arbeidsuitbuiting/menutoolbox/index
- **CCV informatie prostitutiebeleid**
www.hetccv.nl/instrumenten/Prostitutiebeleid/index